

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני זי"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון



פרשת בחוקותי תשפ"ב | גליון מס' 344

בעצמו, להשיב רגליו אל בתי מדרשות. כי תורה מגנא ומצלא (סוטה כא), ו'כל העוסק בתורה יסורין בדלין ממנו', (ברכות ה).

וכאשר הלך אכן לבית המדרש, לא הלך ברוח נפולה. אלא, היו רגליו נושאות ומביאות אותו בשמחה, אל בית המדרש. (ראה רש"י בראשית כט א, על הפסוק 'וישא יעקב רגליו'). והיה עושה זאת בלב שמח, כמי שהולך להתעדן, באותו מקום שחשב בתחילה ללכת לשם.

לפי זה יבואר היטב, השייכות בין מעשיו של דוד המלך, לבין הפסוק 'אם בחקתי תלכו'. לאלפנו בינה, כי 'אם בחקתי תלכו' - שתהיו עמלים בתורה, אף כשאתם צריכים לעדן עצמכם, אזי ישמור ה' עליכם מכל נגע ומחלה. וממילא, את מצותי תשמרו. ייחשב לכם הדבר, כאילו אתם שומרים עצמכם ומקיימים בשלימות, את מצות ונשמרתם מאד לנפשתיכם, שהיא שקולה ככל המצות.

(זרע שמשון פרשת בחוקותי, מאמר א)

*

אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם (ויקרא טו)
צריך להבין למה כתב בברכות שלוש לשונות, 'בחקתי תלכו', 'ומשפטי תשמרו', ואחר כך 'ועשיתם אתם', שנראה שהם ענין אחד.

עוד צריך להבין, למה בתוכחות לא כתב להיפך 'אם בחקתי לא תלכו', אלא 'תמאסו'.

אם בחוקתי תלכו וגו' (ויקרא טו)

אם בחקתי תלכו. הדא הוא דכתיב (תהלים קיט נט) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך. אמר דוד, רבוננו של עולם, בכל יום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, הדא הוא דכתיב ואשיבה רגלי אל עדתיך. (ויקרא טו)

מקשה הי"פה תואר', לכאורה תמוה לומר, שמידי יום היה דוד המלך מתכוון ללכת למקום אחד, ולבסוף הלך אל מקום אחר בעל כורחו. גם לשון ואשיבה רגלי, משמע כי מרצונו השיב את רגליו אל בית המדרש. עוד קשה, למה לא היה חושב בעצמו ללכת לבית המדרש.

יתכן לבאר, על פי דברי הגמרא (ברכות ד.), על הפסוק (תהלים פו ב) 'לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני'. שאמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, 'לא חסיד אני? שכל מלכי מזרח ומערב, ישנים עד שלוש שעות. ואני חצות לילה אקום להודות לך'. ופירש ב'עיון יעקב', כי דוד המלך ביקש כאן מה', שישמרהו מכל חולי. והוצרך לבקשה זו, משום שמפני חסידותו, לא התנהג כדרך המלכים, אשר מפנקים ומענגים עצמם, כדי שלא יחלו מטרדות המלוכה.

ובאמת, בתחילה היה רוצה ללכת 'למקום פלוני ולבית דירה פלונית', לעדן ולהשיב נפשו מעט, כדי לקיים ציווי התורה (דברים ד טו), 'ונשמרתם מאד לנפשתיכם'. אבל נמלך

ולפי מה שכתב רבינו יונה במסכת ברכות (מד ב) על המשנה 'בכל לבבך' - בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. דהיינו לעבוד את הבורא באהבת הטוב, שהאהבה מגיעה מהיצר הטוב. ובשנאת הרשעים, שהשנאה מגיעה מהיצר הרע. וזהו שאמר דהמע"ה, שכאשר אני שונא את הרשעים ואת העברות אני עובד אותך גם ביצר הרע, ולכן דע 'לבבי', בשני ביתי"ן, שבזה נרמז גם היצר טוב וגם יצר הרע.

(זרע שמשון פרשת בחוקותי, מאמר ג)

*

ואם לא תשמעו לי (ויקרא טו)

בפרשה כאן נכתבו מ"ט קללות. והנה בפרשת כי תבא מצאנו שנכתבו כפול, צ"ח קללות. וצריך להבין טעם השינוי ביניהם.

וכן צריך להבין מה הטעם שכאן אמר בלשון רבים 'תשמעו', וכן הוא כל לשון הפרשה כאן. ובפרשת כי תבא נכתב הכל בלשון יחיד, ('והיה אם לא תשמע' וכן לשון כל הפרשה שם).

ויש לבאר, שכשנאמרה פרשה זו, עדיין לא נצטוו בני ישראל על הערבות. ומשה רבנו הזהיר כל אחד ואחד לעצמו, ולכן נאמרה בלשון רבים, לכל אחד ואחד. אבל בתורת כהנים כבר נצטוו על הערבות, ולכן אמרם משה בלשון יחיד, שהזהיר כל אחד ואחד, שיקבל על עצמו אף על חברו. ולכן גם מספרם כפול, כנגד עצמו וכנגד ערבותו על חברו.

(זרע שמשון פרשת בחוקותי, מאמר ג)

וגם הפך את הסדר וכתב קודם משפטים ואחריהם חוקים.

ויש לבאר, שבברכות נתן להם עצה לקיום המצוות. 'אם בחקתי תלכו' שתהיה לכם שנה גמורה לעברות (כמרומז ב'תלכו') היינו ללכת בזריזות, וזריזות מביא לידי נקיות מעבירות, (סוטה פ"ט מט"ו), 'ואת מצותי תשמרו' שתהיה לכם אהבה גמורה ותשתוקקו למצות, (מלשון הפסוק (בראשית לז יא) 'ואביו שמר את הדבר', שהמתין לזה, כפירש"י), אז בוודאי 'ועשיתם אותם' שעל ידי השנאה לרע וההשתוקקות לטוב, בוודאי תעשו את כל המצוות.

ואילו בתוכחות, לא דיבר שוב על אותם שלושה דברים, אלא אמר להם שאם לא תשמעו' לעצת התורה כנ"ל לשנא את הרע ולהשתוקק לטוב, תוכלו חלילה לרדת מדחי אל דחי. וכך יתבארו הפסוקים: 'ואם לא תשמעו לי', שלא תעשו כעצתי לאהוב המצוות ולשנא עבירות. וזה יגרום לכם ש'ולא תעשו את כל המצות האלה'. ואדרבא 'אם בחקתי תמאסו', שתמאסו בדרך הטובה. ואף 'את משפטי תגעל נפשכם', שאף את המשפטים שההיגיון מחייבם לישוב העולם (כפירוש רש"י על הפסוק (ויקרא יח ד) 'את משפטי תעשו'). ואף אני אעשה זאת לכם' שאשנא אותכם, מידה כנגד מידה שאתם שונאים המצוות.

~

בהקשר לזה ניתן להבין את ההקשר בתהלים, בין הפסוק (קלט כא) 'הלוא משנאיך ה' אשנא' לפסוק שלאחריו (שם כג) 'חקרני אל ודע לבבי'.

טוב שמוע

בחסדי השי"ת, מתקדמים עם הדפסת ספר זרע שמשון המפואר על חומש דברים. נא התפללו להמשך הצלחה וזיכוי הרבים וקיום רצון השי"ת, ורצון הצדיק זי"ע. שנשמע ונתבשר בשורות טובות.



להארות משוב וכן לקבלת העלון במייל lk0772027554@gmail.com